

ผลกระทบของทุนทางปัญญาต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีทางการเงินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ชลนันทน์ พันธุ์พานิช^{1*} ประยงค์ มีใจเชื้อ² วิรัช สงวนวงศ์วาน³ และนรพล จินันท์เดช⁴

^{1,2,3,4}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล: chonlanan.punpanith@scb.co.th

รับต้นฉบับ: 22 กรกฎาคม 2562; รับประทานฉบับแก้ไข: 18 กันยายน 2562; ตอบรับบทความ: 24 กันยายน 2562

เผยแพร่ออนไลน์: 25 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของทุนทางปัญญาที่มีต่อนวัตกรรม ชีตความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานของ SMEs อีกทั้งเพื่อศึกษาผลกระทบของนวัตกรรมที่มีต่อชิตความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานของ SMEs และเพื่อศึกษาผลกระทบของชิตความสามารถในการแข่งขันที่มีต่องานผลการดำเนินงานของ SMEs เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบผสม โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านและการวิจัยเชิงปริมาณใช้การแจกแบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นจำนวน 400 คน จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและสัดส่วน โดยประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุนทางปัญญามีผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อนวัตกรรม ชีตความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กร อีกทั้งนวัตกรรมมีผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อชิตความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กร และชิตความสามารถในการแข่งขันมีผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร จากข้อค้นพบผู้ประกอบควรกระตุ้นพนักงาน ให้นำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่มีมาใช้ในการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ อีกทั้งต้องจัดเตรียมความพร้อมด้านสินทรัพย์เพื่อดำเนินธุรกิจ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมโดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยสร้างสินค้าหรือบริการรูปแบบใหม่อยู่เสมอ เพื่อสร้างชิตความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : ทุนทางปัญญา นวัตกรรม ชีตความสามารถในการแข่งขัน ผลการดำเนินงาน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

The Effects of Intellectual Capital on SMEs Performance Using Financial Technology in Bangkok Metropolis and Vicinity

Chonlanan Punpanith^{1*} Prayong Meechaisue² Wirat Sanguanwongwan³ and Norapol Chinuntdej⁴

^{1,2,3,4}*Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand*

*Corresponding Author. E-mail: chonlanan.punpanith@scb.co.th

Received: 22 July 2019; Revised: 18 September 2019; Accepted: 24 September 2019

Published online: 25 December 2019

Abstract

In this dissertation, the researcher examines (1) the effects of intellectual capital on innovation, competitiveness, and the performance of small and medium enterprises (SMEs); (2) the effects of innovation on competitiveness, and the performance of SMEs; and (3) the effects of competitiveness on the performance of SMEs.

The qualitative research approach was used by conducting in-depth interviews with five experts. In the quantitative research approach, a questionnaire was used with 400 business owners or shareholders who were members of the sample population. Quantitative data were analyzed using a structural equation model (SEM).

Findings showed that intellectual capital exhibited positive direct effects on innovation, competitiveness, and the performance of organization. Innovation exhibited positive direct effects on competitiveness, and the performance of organization. Competitiveness exhibited positive direct effects on the performance of organization, respectively.

From the research findings, entrepreneurs should encourage employees to use the knowledge, skills, and experiences they have to develop new things, Readiness in the aspect of assets should be prepared in order to create innovations. Technology should be used to create new products or services in order to foster competitiveness, leading to better performance

Keywords: Intellectual capital, Innovation, Competitiveness, Performance, SMEs

1) บทนำ

เศรษฐกิจในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21 เป็นกระแสเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยต้องปรับตัวเพื่อการแข่งขันทางธุรกิจในรูปแบบการค้าที่แนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าเสรีมากขึ้น มีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเป็นกุญแจสำคัญของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 จะเป็นยุคที่มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ดังนั้นประเทศไทยจึงได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศคือ ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ขึ้นมาเพื่อมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคน เทคโนโลยี ความสัมพันธ์ของคนในสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยหลักเพื่อขับเคลื่อนประเทศ

ในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ในแง่ของการสร้างรายได้ในปี 2560 ประเทศไทยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เท่ากับ 15,452,882 ล้านบาท มาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 6,551,718 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 42.4 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ด้านการจ้างงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการจ้างงานจำนวน 12,155,647 รายหรือร้อยละ 82.22 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดในประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของระบบเศรษฐกิจไทย

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ นั่นคือประสบปัญหาคุณภาพแรงงานต่ำ เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การพัฒนาคุณภาพแรงงานโดยการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้แรงงานนำความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การใช้เทคโนโลยีมาช่วยในธุรกิจ จะเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ในสนามแข่งขันของโลก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพื่อเป็นการสร้างผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างสังคมผู้ประกอบการและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศอย่างจริงจังเพื่อนำรายได้เข้าสู่ประเทศ

จะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรายได้สูงตามเป้าหมายและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้

2) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1) เพื่อศึกษาผลกระทบของทุนทางปัญญาที่มีต่อนวัตกรรมขีดความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีทางการเงินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.2) เพื่อศึกษาผลกระทบของนวัตกรรมที่มีต่อขีดความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีทางการเงินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.3) เพื่อศึกษาผลกระทบของขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีต่องานผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีทางการเงินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3) การทบทวนวรรณกรรม

3.1) ทฤษฎีฐานทรัพยากร (resource based view theory) Bayney (1991) ได้เผยแพร่งานที่ชื่อว่า Firm Resources and Sustained Competitive Advantage มีใจความสำคัญว่าทรัพยากรที่มีอยู่ในแต่ละองค์การเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้้องค์การมีความได้เปรียบการแข่งขันที่ยั่งยืน โดยทรัพยากรของ้องค์การประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการอันได้แก่ (1) คุณค่าของทรัพยากร(value) (2) ความหายากของทรัพยากร(rareness) (3) ทรัพยากรที่ไม่สามารถลอกเลียนได้ (imitability) และ (4) ไม่สามารถทดแทนทรัพยากรนั้นได้ (non substitutability) Darcy, Hill, McCabe, and McGoven (2014) ทำการศึกษาความยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไอซ์แลนด์ในมุมมองของทฤษฎีฐานทรัพยากร ได้เน้นย้ำว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่ขับเคลื่อนธุรกิจและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้้องค์การมีขีดความสามารถในการแข่งขัน

3.2) ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) คือ สิ่งที่ต้องไม่ได้ เป็นผลพวงมาจากความรู้ การนำประสบการณ์มา

ประยุกต์ใช้ ทักษะความสามารถเฉพาะทาง ความสามารถในการปรับตัว ความสัมพันธ์กับลูกค้า สิ่งเหล่านี้ทำให้องค์การเกิดขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างความมั่งคั่งให้เกิดขึ้นกับองค์การ (Edvinsson, 1997; Stewart, 1994; Roos, Bainbridge, & Jacobsen, 2001) โดยทุนทางปัญญา มีองค์ประกอบได้แก่ (1) ทุนมนุษย์ (2) ทุนโครงสร้าง (3) ทุนความสัมพันธ์ (4) ทุนการเงิน (อรพิน บุญสิน และ อิสระ สุวรรณบล, 2556; สุดใจ ผ่องแผ้ว และ นุจรี ภาคาสัตย์, 2559; Osman & Abidin, 2014; Zhang, Qi, Wang, Pawar, & Zhao, 2018) ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็นับว่าเป็นองค์การขนาดเล็ก ยังมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรอยู่มาก ดังนั้นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะแสวงหาทางปรับตัวเพื่อที่สร้างความสามารถในการแข่งขัน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะต้องนำทุนทางปัญญาหรือความรู้ความสามารถ ความชำนาญเฉพาะทาง อันเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในทุนมนุษย์นั้นมาเป็นประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสินค้าและบริการ สร้างนวัตกรรมใหม่ ปรับปรุงกระบวนการเพื่อตอบสนองตลาดให้ได้ (Hussink, Ritala, Vanhala, & Kianto, 2017) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของโกศล จิตวิรัตน์ (2556) พบว่าทุนมนุษย์มีผลเชิงบวกต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการยางพาราในประเทศไทย

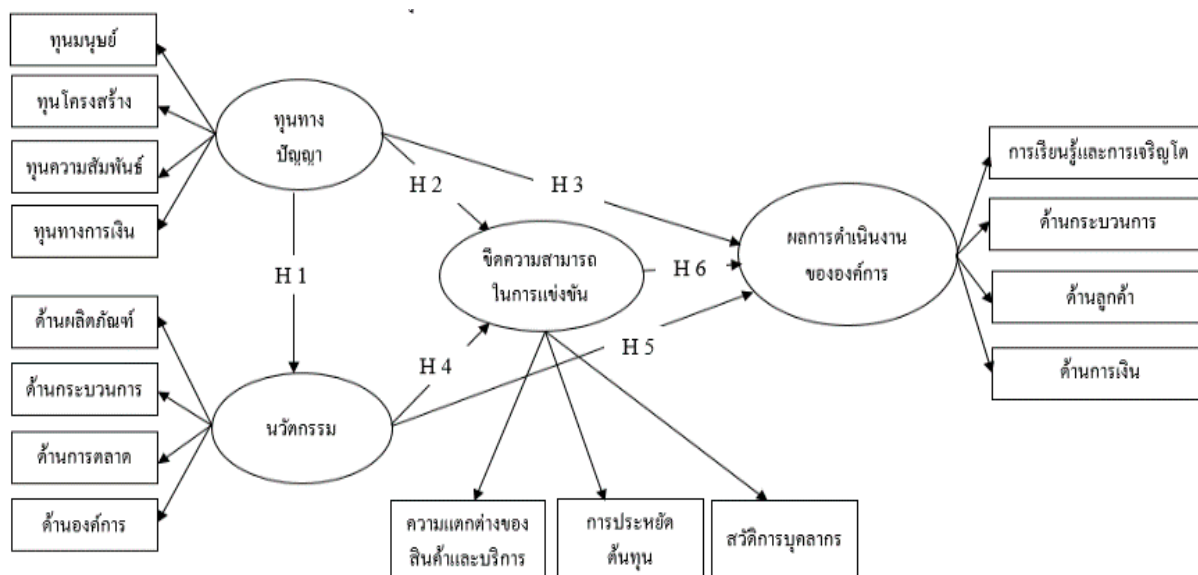
3.3) นวัตกรรม (Innovation) หมายถึงการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ การเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้ดีขึ้น การเสาะหาตลาดใหม่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจ การแสวงหาทรัพยากรใหม่เช่น วัตถุดิบ โดยนวัตกรรมจะเป็นสิ่งสำคัญขององค์การที่สร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการแข่งขัน ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ (Schumpeter, 1934; Christensen & Raynor, 2003; The organization of economic co-operation and development, 2005) นวัตกรรมมีองค์ประกอบ 4 ประเภทคือ (1) นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ (2) นวัตกรรมด้านกระบวนการ (3) นวัตกรรมด้านการตลาด (4) นวัตกรรมด้านองค์การ (W. Wikhamn, Armbricht, & Wikhamn, 2018) จากการทบทวนวรรณกรรมของRodriguez-Victoria (2018) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมมีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายธุรกิจโรงแรมในประเทศโคลัมเบีย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Eidizadeh (2017) ที่ศึกษาผลกระทบของ

นวัตกรรมส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทส่งออกในประเทศอิหร่าน

3.4) ขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) คือความสามารถขององค์การในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การ ให้มีต้นทุนต่ำและสร้างผลกำไรที่คุ้มค่า โดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรม จนก่อให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ สามารถแข่งขันในระบบเศรษฐกิจโลกได้ โดยประชาชนในประเทศจะมีรายได้ที่สูง (World Economic Forum, 2017; Yang & Zhang, 2017; Cyrino, Parente, Dunlap, & Goes, 2017) โดยขีดความสามารถในการแข่งขันมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ ความแตกต่างของสินค้าและบริการ การประหยัดต้นทุน และสวัสดิการพนักงาน โดยงานวิจัยของ Samsir (2018) ได้กล่าวว่าในประเทศอินโดนีเซียนั้นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันโดยการจัดการกับทรัพยากรที่มีคุณค่า ทำให้ยากต่อการลอกเลียนแบบและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง โดยการใช้นวัตกรรมและสร้างผลการดำเนินงานที่ดีให้กับกิจการ

3.5) ผลการดำเนินงานขององค์การ (Organization performance) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถขององค์การในการดำเนินธุรกิจ โดยมากองค์การมักจะแสดงผลการดำเนินงานขององค์การเป็นรูปแบบงบการเงิน อันแสดงถึงยอดขาย ต้นทุนค่าใช้จ่าย ผลกำไร สินทรัพย์ที่ถือครอง หนี้สินที่มีอยู่ ส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นต้น แต่ผลการดำเนินงานที่แสดงเพียงทางด้านงบการเงินเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอต่อการปรับกลยุทธ์ขององค์การเพื่อให้องค์การมีความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งได้ ดังนั้นองค์การต้องวัดผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากทางการเงินด้วย เพื่อเป็นการวัดผลที่รอบด้านและสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์การ ผลการดำเนินงานขององค์การคือ การวัดผลของการดำเนินธุรกิจขององค์การเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ใน 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายในองค์การ และด้านการเรียนรู้และการเติบโตของยอดขาย (Kaplan & Norton, 1992; Nanayakkara & Iselin, 2012)

4) กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5) วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสม ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหากรอบการวิจัยเบื้องต้นจากนั้นนำกรอบการวิจัยที่ได้มาทบทวนวรรณกรรมและศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ คือ เป็นวิจัยที่มุ่งหาข้อเท็จจริงและข้อสรุปเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่เป็นตัวเลขเพื่อยืนยันสมมติฐานการวิจัย โดยแบ่งการศึกษาดังนี้

5.1) วิธีการวิจัยเอกสาร ได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือและบทความทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย เพื่อนำมาศึกษาประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

5.2) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (in-depth interview) โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในด้าน SMEs 5 ท่าน

5.3) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มประชากรคือนิติบุคคลที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400,525 ราย จึงได้คำนวณกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Hair, Black, Babin, Anderson, and Tatham (2006) กล่าวว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์ SEM ต้องมี

อย่างน้อย 10-20 เท่าของตัวแปรที่ศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ศึกษาทั้งสิ้น 18 ตัว ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจึงควรมี 360 ราย ดังนั้นครั้งนี้จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ราย และต่อมาเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified) เป็นการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อยหรือชั้น โดยให้มีลักษณะภายในชั้นเดียวมีความคล้ายคลึงกัน (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งชั้นเป็น 3 ธุรกิจคือ (1) การค้าปลีกค้าส่ง (2) การผลิต และ (3) การบริการ จากนั้นแบ่งแบบสัดส่วน (Proportional allocation) ของกลุ่มธุรกิจข้างต้น เมื่อแบ่งแล้วทำการสำรวจตัวอย่างจากเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จะดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การตรวจสอบความตรง (validity) ขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ SMEs จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (item-objective congruence index--IOC) มีค่ารายข้อมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 การตรวจสอบก่อนนำไปใช้ (try out) จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's

alpha coefficient) ของแต่ละตัวแปรควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Hair, et al., 2006) และค่าจำแนกรายข้อ (corrected item-total correlation) ของแต่ละข้อคำถามควรมีค่าตั้งแต่ 0.3

6) ผลการวิจัย

6.1) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พบว่า ผลกระทบของทุนทางปัญญาต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีทางการเงินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสอดคล้องกันว่า ปัจจัยเริ่มต้นในการดำเนินธุรกิจนั้นคือ พนักงาน องค์ความรู้ ปัญญาสะสม การปรับตัว วิสัยทัศน์ แหล่งเงินทุน การสร้างนวัตกรรมให้กับกิจการโดยใช้เทคโนโลยี สื่อออนไลน์ เช่น Facebook Instagram สินค้าที่มีเอกลักษณ์ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ การสร้างเครือข่าย ทำให้กิจการมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งผลทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น

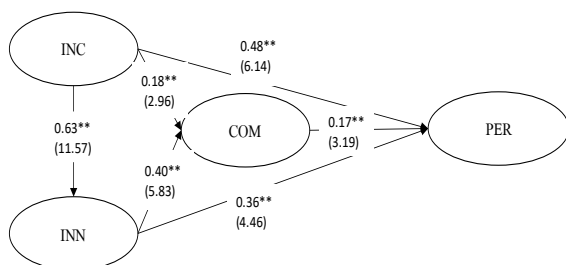
6.2) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในภาคบริการ มีจำนวน 196 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 และเป็นภาคการค้าปลีกค้าส่ง มีจำนวน 144 ราย คิดเป็นร้อยละ 36 ภาคการผลิต จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 15 สำหรับด้านการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีใช้ระบบการเงินผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและระบบการเงินบนโทรศัพท์มือถือ มีจำนวน 236 ราย คิดเป็นร้อยละ 59 ส่วนด้านระยะเวลาดำเนินกิจการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำเนินกิจการ 3 – 10 ปี มีจำนวน 236 ราย คิดเป็นร้อยละ 59

6.3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองประกอบด้วย (1) ทุนทางปัญญา (2) นวัตกรรม (3) ขีดความสามารถในการแข่งขัน (4) ผลการดำเนินการขององค์กร เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (standardized factor loading) พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่า คือ แต่ละตัวแปรสังเกตได้ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.5 ตัวแปรแฝงต้องมีค่า Average Variance Extracted (AVE) ตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของแต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability-CR) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 (Hair, et al., 2006)

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองการวัด

ตัวแปร		Loading	t-value	AVE	CR
ทุนทางปัญญา (INC)	ทุนมนุษย์1	0.89	11.95	0.74	0.96
	ทุนมนุษย์2	0.91	-		
	ทุนโครงสร้าง1	0.84	-		
	ทุนโครงสร้าง2	0.74	10.31		
	ทุนความสัมพันธ์1	0.89	25.29		
	ทุนความสัมพันธ์2	0.92	-		
	ทุนความสัมพันธ์3	0.83	22.68		
	ทุนการเงิน1	0.77	8.94		
	ทุนการเงิน2	0.87	-		
นวัตกรรม (INN)	ผลิตภัณฑ์1	0.84	11.55	0.72	0.96
	ผลิตภัณฑ์2	0.87	-		
	กระบวนการ1	0.84	-		
	กระบวนการ2	0.82	16.75		
	กระบวนการ3	0.85	19.17		
	การตลาด1	0.77	9.29		
	การตลาด2	0.85	-		
	องค์กร1	0.89	16.16		
	องค์กร2	0.88	-		
ขีด ความสามารถ ในการแข่งขัน (COM)	ความแตกต่างสินค้า1	0.87	-	0.75	0.96
	ความแตกต่างสินค้า2	0.88	20.38		
	ความแตกต่างสินค้า3	0.79	18.32		
	ประหยัดต้นทุน1	0.91	-		
	ประหยัดต้นทุน2	0.84	21.97		
	ประหยัดต้นทุน3	0.86	22.59		
	สวัสดิการ1	0.83	22.08		
	สวัสดิการ2	0.90	-		
	สวัสดิการ3	0.89	24.39		
ผลการ ดำเนินงาน ขององค์กร (PER)	การเรียนรู้1	0.86	11.69	0.82	0.98
	การเรียนรู้2	0.92	-		
	กระบวนการภายใน1	0.91	-		
	กระบวนการภายใน2	0.91	9.52		
	ด้านลูกค้า1	0.90	-		
	ด้านลูกค้า2	0.84	12.4		
	ด้านการเงิน1	0.90	32.99		
	ด้านการเงิน2	0.96	40.01		
	ด้านการเงิน3	0.95	-		

6.4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ปรับใหม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า ตัวแบบจำลองตามทฤษฎีสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 418.256 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 381 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.098 เป็นค่าที่น้อยกว่า 2 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และค่าความน่าจะเป็น (p -value) เท่ากับ 0.091 เป็นค่าที่มากกว่า 0.05 ส่วนดัชนีชี้วัดความเหมาะสมของตัวแบบจำลอง ได้แก่ ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 0.998 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.945 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ($AGFI$) เท่ากับ 0.904 ผ่านตามเกณฑ์กำหนดโดยมีค่ามากกว่า 0.9 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ ($RMSEA$) เท่ากับ 0.016 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.05 (สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2551)

$\chi^2 = 418.256$, $df = 381$, p value = 0.091, $CFI = 0.998$, $GFI = 0.945$, $AGFI = 0.904$, $RMSEA = 0.016$

รูปที่ 2 ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างผลกระทบของทุนทางปัญญาต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีทางการเงินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

6.5) ด้านค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางส่งผลโดยตรง (GAMMA) ทูน่าทางปัญญามีผลกระทบทางตรงต่อนวัตกรรมเท่ากับ 0.626 และ ทูน่าทางปัญญามีผลต่อนวัตกรรมมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางรวมเท่ากับ 0.626

ทูน่าทางปัญญามีผลกระทบทางตรงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันเท่ากับ 0.184 ทูน่าทางปัญญาที่ส่งผลกระทบต่อทางอ้อมต่อขีดความสามารถในการแข่งขันเท่ากับ 0.253 และ ทูน่าทางปัญญาส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางรวมเท่ากับ 0.437

ทูน่าทางปัญญามีผลกระทบทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กรเท่ากับ 0.478 ทูน่าทางปัญญาส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรเท่ากับ 0.300 และทูน่าทางปัญญาที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางรวมเท่ากับ 0.778

ด้านค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางส่งผลโดยตรง (BETA) โดยนวัตกรรมมีผลกระทบทางตรงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันเท่ากับ 0.404 และนวัตกรรมมีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมเท่ากับ 0.404

นวัตกรรมมีผลกระทบทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กรเท่ากับ 0.359 และนวัตกรรมส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรเท่ากับ 0.070 สำหรับผลกระทบต่อโดยรวมของนวัตกรรมส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางรวมเท่ากับ 0.429

ขีดความสามารถในการแข่งขันมีผลกระทบทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กรเท่ากับ 0.174 และขีดความสามารถในการแข่งขันส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กรมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางรวมเท่ากับ 0.174 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบรวมของทูน่าทางปัญญาต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีทางการเงินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	อิทธิพล (effect)								
	นวัตกรรม (INN)			ขีดความสามารถในการแข่งขัน (COM)			ผลการดำเนินงานขององค์กร (PER)		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ทูน่าทางปัญญา (INC)	0.626**	-	0.626**	0.184**	0.253**	0.437**	0.478**	0.300**	0.778**
นวัตกรรม (INN)				0.404**	-	0.404**	0.359**	0.070**	0.429**
ขีดความสามารถในการแข่งขัน (COM)							0.174**	-	0.174**
ค่าความผันแปร (R ²)	0.392			0.290			0.739		

** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

7) อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ทูน่าทางปัญญามีผลกระทบทางตรงที่เป็นบวกต่อตัวแปร 3 ตัวแปร คือ นวัตกรรม ขีดความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินการขององค์กร ในขณะที่นวัตกรรมมีผลกระทบทางตรงที่เป็นบวกต่อตัวแปร 2 ตัวแปรคือ ขีดความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินการขององค์กร นอกจากนี้ขีดความสามารถในการแข่งขันมีผลกระทบทางตรงที่เป็น

บวกต่อผลการดำเนินการขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ทั้ง 6 สมมติฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	t value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H 1	สมมติฐานที่ 1 : ทูทางปัญญาส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อนวัตกรรม	11.57	สนับสนุน
H 2	สมมติฐานที่ 2 : ทูทางปัญญาส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน	2.96	สนับสนุน
H 3	สมมติฐานที่ 3 : ทูทางปัญญาส่งผลกระทบต่อผลดำเนินงานขององค์กร	6.14	สนับสนุน
H 4	สมมติฐานที่ 4 : นวัตกรรมส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน	5.83	สนับสนุน
H 5	สมมติฐานที่ 5 : นวัตกรรมส่งผลกระทบต่อผลดำเนินงานขององค์กร	4.46	สนับสนุน
H 6	สมมติฐานที่ 6 : ขีดความสามารถในการส่งผลกระทบต่อผลดำเนินงานขององค์กร	3.19	สนับสนุน

8) ข้อเสนอแนะ

8.1) จากผลการศึกษาข้อมูลของตัวชี้วัดองค์ประกอบของทุนทางปัญญา โดยมีองค์ประกอบ 4 ตัว ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง ทุนความสัมพันธ์ และทุนทางการเงิน ตัวชี้วัดองค์ประกอบของนวัตกรรม โดยองค์ประกอบ 4 ตัว อันได้แก่ นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมด้านกระบวนการ นวัตกรรมด้านการตลาด และนวัตกรรมด้านองค์กร ตัวชี้วัดองค์ประกอบของขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีองค์ประกอบ 3 ตัว คือ การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ การประหยัดต้นทุน และสวัสดิการพนักงาน ตัวชี้วัดองค์ประกอบของผลดำเนินงานขององค์กร โดยมีองค์ประกอบ 4 ตัว คือ มุมมองด้านการเรียนรู้และเจริญเติบโต มุมมองด้านกระบวนการภายใน มุมมองด้านลูกค้าและมุมมองด้านการเงิน เป็นการเพิ่มหลักฐานทางสถิติให้กับการบริหารธุรกิจ

8.2) ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับทุนทางปัญญาอันได้แก่ พนักงานในองค์กรหรือทรัพยากรมนุษย์ แม้ปัจจุบันมีความตื่นตัวของปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) ที่จะเข้าทดแทนแรงงานมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามทรัพยากรมนุษย์นั้นก็ยังสำคัญและไม่อาจละทิ้งได้ องค์กรต้องให้ความสำคัญและลงทุนกับพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ การกระตุ้นให้พนักงานนำความรู้ ทักษะ ความสามารถก่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กร การรักษาคณะไว้กับองค์กร เนื่องจากพนักงานหรือทรัพยากรมนุษย์ เป็นตัวแปรเริ่มต้นในการคิดนวัตกรรมให้กับบริษัท ดังผลการวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ทุนทาง

ปัญญาอันเกิดจากความรู้ความสามารถของคนมีผลกระทบต่อเชิงบวกต่อนวัตกรรมในระดับนัยสำคัญ 0.01

8.3) ผู้ประกอบการต้องใช้ทุนทางปัญญาสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยธุรกิจเป็นที่รู้จักสามารถทำให้องค์กรเจริญเติบโตได้ เช่นในสถานการณ์ปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนของสังคมและความหลากหลายที่เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดสภาพบังคับต่อนักธุรกิจหรือเจ้าของธุรกิจให้ต้องพัฒนาการดำเนินธุรกิจรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมา และต้องอาศัยรูปแบบการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรักษาความคล่องตัวของธุรกิจ การสร้างโอกาสทางธุรกิจอย่างหนึ่งคือกลไกในการรวมกลุ่มให้แก่ธุรกิจที่เรียกว่า เครือข่ายธุรกิจ (business networking) เพื่อขับเคลื่อนความอยู่รอดและการเจริญเติบโตของกลุ่มธุรกิจ ตลอดจนผลักดันให้ธุรกิจ การสร้างเครือข่ายเป็นการนำมาซึ่งโอกาสในการสร้างธุรกิจ ผลการวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ทุนทางปัญญาที่มีองค์ประกอบด้านทุนความสัมพันธ์ผลกระทบต่อเชิงบวกต่อนวัตกรรม ขีดความสามารถในการแข่งขันและผลดำเนินงานขององค์กรในระดับนัยสำคัญ 0.01

8.4) ผู้ประกอบการต้องมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญแห่งความอยู่รอดและความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้การลงทุนทางด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อค้นหา “นวัตกรรม” จึงเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างในสินค้าและบริการ ซึ่งในยุคที่โลก

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างในปัจจุบันนี้ มีคู่แข่งในตลาดมีมากขึ้น และคู่แข่งแต่ละรายสามารถสร้างกลยุทธ์ขึ้นมาแข่งในรูปแบบที่หลากหลาย การเตรียมความพร้อมด้วยการให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำพาให้องค์กรรอดพ้นวิกฤติได้ และการวิจัยและพัฒนา (R&D) จะนำพาไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานอย่างสิ้นเชิง อีกทั้งยังเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งจากการผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมมีผลกระทบเชิงบวกต่อขีดความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กรในระดับนัยสำคัญ 0.01

8.5) ผู้ประกอบการต้องทันกระแสหรือมีความทันสมัยเสมอท่ามกลางสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง สังคมโลกมีความเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ดังนั้นการที่องค์กรต้องทันสมัยทันสถานการณ์ ทันกระแสนิยม อาทิเช่น การใช้ Facebook IG เป็นช่องทางในการจัดจำหน่ายนอกจากจะช่วยให้องค์กรมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่ทันสมัยแล้ว ยังจะทำให้องค์กรมี big data เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า และสามารถมอบสินค้าและบริการได้ตรงตามความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง ในแง่ของการใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เข้าช่วยบริหารจัดการในองค์กรตามกระแสปัจจุบัน เช่น การนำเทคโนโลยีทางการเงิน อาทิ prompt pay QR code มาใช้ เพื่อลดต้นทุนทางการเงิน เป็นต้น อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กรได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งจากการผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมมีผลกระทบเชิงบวกต่อขีดความสามารถในการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กรในระดับนัยสำคัญ 0.01

8.6) จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเสนอแนะ แนวคิดสำหรับผู้ประกอบการนำไปปฏิบัติงานได้ดังนี้ (1) ผู้ประกอบการต้องส่งเสริมให้พนักงานในองค์กรหรือแม้แต่ตัวผู้ประกอบการเองนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับองค์กรเสมอ นั่นก็คือการนำทุนทางปัญญาอันมีองค์ประกอบที่สำคัญคือทุนมนุษย์มาใช้เพื่อสร้างนวัตกรรมและขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กร (2) ผู้ประกอบการต้องทำทุนทางปัญญาอันมีองค์ประกอบที่สำคัญคือทุนความสัมพันธ์ มาสร้างโอกาสทาง

ธุรกิจ โดยสร้างเครือข่าย ความร่วมมือทางธุรกิจเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขัน (3) ผู้ประกอบการต้องมุ่งมั่นเพื่อสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้้องค์การมีสินค้าหรือบริการ ตลอดจนกระบวนการที่เหนือกว่าคู่แข่ง นวัตกรรมจะเป็นกุญแจสำคัญที่ให้องค์การประสบความสำเร็จ (4) ผู้ประกอบการต้องเอาใจใส่พนักงาน สร้างความกিনดีอยู่ดีให้กับพนักงาน สร้างวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล ทนต่อสถานการณ์อยู่เสมอ อีกทั้งต้องประเมินตำแหน่งทางธุรกิจของตนเองตลอดเวลา เพื่อเป็นการพัฒนาองค์กรให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น

REFERENCES

- Angsuchoti, S., Wichitwanna, S., & Pinyopannuwat, R. (2008). *Statistics analysis for Social and Behavioral science LISREL technique*. (In Thai). Bangkok: Mission Media.
- Bayney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Clayton C. M., & Raynor M E. (2003). *The Innovator's Solution: Creating and Sustaining Successful Growth*. Boston: Harvard Business School Press.
- Cyrino, A., Parente, R., Dunlap, D., & Góes B., (2017). A critical assessment of Brazilian manufacturing competitiveness in foreign markets. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, 27(3), 253-274.
- Darcy, C., Hill, J., McCabe, T., & McGoven, P. (2014). A consideration of organizational sustainability in the SME context: A resource-based view and composite model. *European Journal of Training and Development Airline Services*, 38(5), 398-414.
- Edvinsson, L. (1997). Developing Intellectual Capital at Skandia. *Long Range Planning*, 30(3), 366-373. [http://dx.doi.org/10.1016/S0024-6301\(97\)90248-X](http://dx.doi.org/10.1016/S0024-6301(97)90248-X)
- Eidizadeh, R., Salehzadeh, R., & Esfahani, A. (2017). Analysing the role of business intelligence, knowledge sharing and organisational innovation on gaining competitive advantage. *Journal of Workplace Learning*, 29(4), 250-267.
- Hair, J.F., Black, B., Babin, B., Andreson, R., & Tatham, R. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

- Hussinki, H., Ritala, P., Vanhala, M., & Kianto, A. (2017). Intellectual capital, knowledge management practices and firm performance. *Journal of Intellectual Capital*, 18(4), 904-922.
- Kaemkate, W. (2012). *Research methodology in behavioral sciences*. (In Thai). (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kaplan, R., & Norton D. (1992). The Balanced Scorecard: Measures that drive performance. *Harvard Business Review*, JANUARY-FEBRUARY, 71-80.
- Kosol Jitvirat. (2013). *Factors influencing the competitiveness of small and medium-sized rubber industry entrepreneurs under conditions of dynamic change*. (In Thai). (Unpublish doctoral dissertations), Ramkhamheang University, Bangkok.
- Nanayakkara, G., & Iselin, E. (2012). An Exploratory Study of the Performance of Microfinancing Institutions Using the Balanced Scorecard Approach. *International Journal of Business and Information*, 7(2), 165-204.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan*. (In Thai). Retrieved from http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.
- Orapin Boonsin & I Suwanbon. (2013). The causal model of intellectual capital knowledge management performance effectiveness and creative industries for member of entrepreneurial community in the creative industries. (In Thai). *Veridian E-Journal*, 6(2), 457-474.
- Organization for economic co-operation and development, & Statistical office of the european communities. (2005). *Oslo Manual :Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data*. (3rd ed.). Paris, France: OECD.
- Osman, J., & Abidin, Z. (2014). *An empirical investigation into the significance of intellectual capital and strategic orientations on innovation capability and firm performance in Malaysian information and communications technology (ICT) small-to-medium enterprises (SMEs)*. Retrieved from <https://researchbank.rmit.edu.au/view/rmit:160964>.
- Phongpaw, S., & Pakasat, N. (2 0 1 6). The model of competitiveness OTOP SMEs entrepreneurs in Thailand. (In Thai). *Silpakorn University Journal*, 9(3), 1659-1675.
- Rodríguez-Victoria, O., Puig, F., & González-Loureiro, M. (2017). Clustering, innovation and hotel competitiveness: evidence from the Colombia destination. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(11), 2785-2806.
- Roos, G., Bainbridge, A. & Jacobsen, K. (2001). Intellectual capital analysis as a strategic tool. *Strategy & Leadership*, 29(4), 21-26.
- Samsir, S. (2018). The effect of leadership orientation on innovation and its relationship with competitive advantages of small and medium enterprises in Indonesia. *International Journal of Law and Management*, 60(2), 530-542.
- Schumpeter, J. A. (1983). *The theory of economic development : an inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle*. (R. Opie, Trans.). New Brunswick, N.J: Transaction Books.
- Schwab, K., & World Economic Forum. (2017). *The Global Competitiveness Report 2017–2018*. Retrieved from <http://www3.weforum.org/docs/GCR20172018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>
- Stewart, T. (1994) . Your company's most valuable asset: intellectual capital. *Fortune*, 130(7), 28-33.
- The Office of SMEs Promotion. (2018). *SME situation report*, (In Thai). Retrieved from <http://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=215>.
- Wikhamn, W., Armbrrecht, J., & Wikhamn, B. (2018). Innovation in Swedish hotels. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(6), 2481-2498.
- Yang, X., & Zhang, H. (2017). Intellectual property rights, migrants and competitiveness. *International Journal of Development Issues*, 16(1), 43-53.
- Zhang, M., Qi, Y., Wang, Z., Pawar, K., & Zhao, X. (2018). How does intellectual capital affect product innovation performance? Evidence from China and India. *International Journal of Operations & Production Management*, 38(3), 895-914.